

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจสมรรถภาพที่มีของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา ในด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะ การปฏิบัติ ศึกษาความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของ ครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ในด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติ และศึกษาความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 360 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 15 ท่าน ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ โดยแบ่งความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติ แบบสอบถามนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ในเรื่องความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมอื่น ๆ แล้ว แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 68 ข้อ ด้านความรู้ จำนวน 17 ข้อ ด้านคุณลักษณะ จำนวน 25 ข้อ ด้านทักษะการปฏิบัติ จำนวน 26 ข้อ และเป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปใช้กับตัวอย่างประชากร ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 363 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.06 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดย การหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มี และความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครู สังกศศึกษา ในด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มีของครูสังกัดศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

ด้านความรู้ ครูสังกัดศึกษาแสดงความคิดเห็นในภาพรวมว่าตนเองมีสมรรถภาพ ด้านความรู้มาก ยกเว้นสมรรถภาพด้านความรู้ 7 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน
2. ความรู้ภาษาอังกฤษพอที่จะใช้ติดต่อสื่อสารและค้นคว้าหาความรู้
3. ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์และจัดการกับข้อมูลอย่างเป็นระบบ
4. ความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวางด้านปรัชญา ศิลปะ วรรณคดี ฯลฯ
5. ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีข่าวสารข้อมูล
6. ความรู้ในการผลิตนวัตกรรมการสอนได้เหมาะสมกับบทเรียน
7. ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ด้านคุณลักษณะ ครูสังกัดศึกษาแสดงความคิดเห็นในภาพรวมว่าตนเองมีสมรรถภาพ ด้านคุณลักษณะมาก ทุกคุณลักษณะ

ด้านทักษะการปฏิบัติ ครูสังกัดศึกษา แสดงความคิดเห็นในภาพรวมว่าตนเองมีสมรรถภาพ ด้านทักษะการปฏิบัติมาก ยกเว้นสมรรถภาพด้านทักษะการปฏิบัติ 12 ทักษะ ดังนี้

1. ความสามารถในการใช้เครือข่ายบริการข้อมูลทาง Internet ได้
2. ความสามารถนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน
3. ความสามารถในการอ่าน เขียน พูด ภาษาอังกฤษได้ในฐานะที่เป็นภาษาสากล
4. สอนให้นักเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
5. ความสามารถในการรวบรวมการวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ และพัฒนาการปฏิบัติงาน

6. สามารถจัดทำหลักสูตรสังคมศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
7. ความสามารถนำทรัพยากรชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการสอนได้
8. ความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย
9. สามารถวิเคราะห์แยกแยะประยุกต์ใช้ข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย
10. ความสามารถในการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน
11. ความสามารถและทักษะในการพัฒนาการวางแผนอย่างเป็นระบบ
12. ความสามารถตรวจสอบและสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

ครูสังคมศึกษา แสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีความต้องการในการเสริมสมรรถภาพด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะและด้านทักษะการปฏิบัติ มากทุกประการ

3. สรุปผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการเสริมสมรรถภาพ ของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน ในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

ด้านความรู้ ครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการสอนน้อย (ต่ำกว่า 5 ปี) ประสบการณ์ทางการสอนปานกลาง (5 - 10 ปี) ประสบการณ์ทางการสอนสูง (มากกว่า 10 ปี) มีความต้องการในการเสริมสมรรถภาพ ด้านความรู้มากทุกประการเหมือนกัน

ด้านคุณลักษณะ ครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการสอนน้อย (ต่ำกว่า 5 ปี) ประสบการณ์ทางการสอนปานกลาง (5 - 10 ปี) ประสบการณ์ทางการสอนสูง (มากกว่า 10 ปี) มีความต้องการในการเสริมสมรรถภาพ ด้านคุณลักษณะมากทุกลักษณะเหมือนกัน

ด้านทักษะการปฏิบัติ ครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการสอนน้อย (ต่ำกว่า 5 ปี) ประสบการณ์ทางการสอนปานกลาง (5 - 10 ปี) ประสบการณ์ทางการสอนสูง (มากกว่า 10 ปี) มีความต้องการในการเสริมสมรรถภาพ ด้านทักษะการปฏิบัติมากทุกทักษะเหมือนกัน

1. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูสังคมนตรีศึกษา เกี่ยวกับความต้องการในการเสริมสมรรถภาพในยุคโลกาภิวัตน์ มีดังนี้

1. ด้านความรู้ มีความรู้ในภูมิปัญญาไทย ที่ทำให้สังคมเข้มแข็งยามบ้านเมืองอยู่ในภาวะวิกฤต มีความรู้ในวิถีทางดำรงชีวิตที่ไม่ต้องพึ่งนวัตกรรมต่างชาติ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางราชการ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

2. ด้านคุณลักษณะ มีความเป็นนักปกครอง มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นผู้แสดงออกในทางสร้างสรรค์และพัฒนาการ เป็นผู้มีอารมณ์มั่นคง สุขุม รอบคอบ คิด พูด ทำงานในทางที่ดี มีความรักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย เป็นผู้นำการมีค่านิยมไทย ประหยัดและอดออม

3. ด้านทักษะการปฏิบัติ มีความสามารถและทักษะในการอ่าน พูด เขียนภาษาไทยในเชิงปลูกเร้าคุณธรรม มีความสามารถพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

อภิปรายสรุป

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่มีของครูสังคมนตรีศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้วิจัยอภิปรายเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านความรู้ ครูสังคมนตรีศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก เช่น ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้แหล่งความรู้ ความรู้เกี่ยวกับข่าว เหตุการณ์ปัจจุบันทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมทั้งในและต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อตนเอง ความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นความรู้ทางสังคมศาสตร์ ที่ครูสังคมนตรีศึกษาควรมีสมรรถภาพเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญ ยกเว้นสมรรถภาพด้านความรู้อีก 7 ประการ ที่ครูสังคมนตรีศึกษาเห็นว่าตนเองมีน้อย สมรรถภาพที่น่าสนใจคือ ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ความรู้ด้านภาษาอังกฤษพอที่จะใช้ติดต่อสื่อสาร และค้นคว้าหาความรู้ และความรู้ในการผลิตนวัตกรรมการสอนได้เหมาะสมกับบทเรียน ซึ่งสมรรถภาพด้านความรู้ทั้ง 3 ประการดังกล่าว เป็นสมรรถภาพที่เป็นเรื่องของความรู้ใหม่ ๆ ที่สำคัญและจำเป็นสำหรับครูสังคมนตรีศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ที่แสดงให้เห็นว่าครูสังคมนตรีศึกษาเห็นว่าตนเองยังมีสมรรถภาพดังกล่าวน้อย

ด้านคุณลักษณะ ครูสังคมนตรีศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมากทุกคุณลักษณะ เช่น ความเป็นนักประชาธิปไตย ลักษณะความเป็นผู้นำ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูสังคมนตรีศึกษาเห็นว่าตนเองมีความพร้อมทางด้านคุณลักษณะ ที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมกับ

สภาพของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะทำให้สามารถนำคุณลักษณะที่เหมาะสมเหล่านี้ ไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้เป็นอย่างดี ต่อไป

ด้านทักษะการปฏิบัติ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพมาก เช่น ความสามารถแสวงหาความรู้และข้อมูลใหม่ ๆ มาปรับปรุงการทำงานเสมอ ความสามารถในการวางแผนและพัฒนาการวางแผนอย่างเป็นระบบ และความสามารถในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสมรรถภาพทางด้านทักษะเหล่านี้ เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จำเป็น ในยุคโลกาภิวัตน์ ยกเว้นสมรรถภาพด้านทักษะการปฏิบัติอีก 12 ทักษะ ที่ครูสังคมศึกษาเห็นว่าตนเองมีน้อย สมรรถภาพที่น่าสนใจคือ ความสามารถในการใช้เครือข่ายบริการข้อมูลทาง Internet ได้ ความสามารถนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน ความสามารถในการอ่าน เขียน พูดภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็นภาษาสากล ซึ่งสมรรถภาพด้านทักษะการปฏิบัติดังกล่าว เป็นสมรรถภาพที่สำคัญและจำเป็นในยุคโลกาภิวัตน์ ที่จะทำให้ครูสังคมศึกษานำมาพัฒนางานในวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งเห็นได้ว่าการที่ครูสังคมศึกษาเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพด้านทักษะการปฏิบัติน้อย สอดคล้องกับการที่ครูสังคมศึกษาเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพด้านความรู้ที่น้อย เรื่องคอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษด้วยเช่นกัน

2. ต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยอภิปรายผลเป็นด้าน ๆ ดังนี้

ด้านความรู้ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีความต้องการในการเสริมสมรรถภาพมาก และมีประเด็นที่น่าสนใจ 3 ประการ ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาเห็นว่าคอมพิวเตอร์เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่จะทำให้สามารถค้นคว้าวิทยาการใหม่ ๆ ได้กว้างขวางรวดเร็วในยุคของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับ นาดยา บิลันชานนท์ (มปป.) เขียนไว้ในเอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง สังคมศึกษาในยุคข้อมูลข่าวสาร ว่า ".....คอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์การสอนที่ครูต้องการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้สอนนักเรียน เพราะช่วยให้นักเรียนสนใจสิ่งที่เรียนได้นาน..." และยังสอดคล้องกับ อมรา รอดดารา (2540) ที่กล่าวไว้ว่า "ครูสังคมศึกษาต้องมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ " ความรู้ในการผลิตนวัตกรรมการสอนได้เหมาะสมกับบทเรียนแสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาเห็นว่าในการเรียนการสอนนั้น ถ้าครูเลือกใช้สื่ออุปกรณ์ได้เหมาะสม จะส่งผลให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ จววยพร ธรรมินทร์ (2539) ที่กล่าวไว้ว่า "ครูจะต้องรู้จักเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วหลากหลายและมีประสิทธิภาพ " ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุธรรมา บุญศักดิ์ (2540) ที่กล่าวถึงครูสังคมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ว่า " ต้องเป็นผู้มีความรู้และนำนวัตกรรมทาง

การศึกษาไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม” อีกด้วยและครูสังคมศึกษายังได้แสดงความ คิดเห็นถึงความสำคัญของการมีความรู้ภาษาอังกฤษพอที่จะใช้ติดต่อสื่อสาร และค้นคว้าวิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีความรวดเร็วของระบบข้อมูลข่าวสารและวิทยาการใหม่ ๆ ครู สังคมศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษด้วย ดังที่ จอห์น ไนซ์บิทท์ (1994) ได้ กล่าวถึง ความสำคัญของภาษาอังกฤษ ว่าปัจจุบันมีคนพูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติหรือภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศถึง 1,000 ล้านคน และร้อยละ 80 ของข้อมูลที่จัดเก็บอยู่ในคอมพิวเตอร์ ถูก บันทึกลงเป็นภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ยังมีข้อน่าสังเกตว่า ความต้องการในการเสริมสมรรถภาพ 3 ประเภท คือ ความรู้ เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการสอน ความรู้ในการผลิตนวัตกรรมการสอนได้เหมาะสมกับบทเรียน ความรู้ภาษาอังกฤษพอที่จะใช้ติดต่อสื่อสารและค้นคว้าหาความรู้ ความต้องการเสริมสมรรถภาพทั้ง 3 นั้น ล้วนเกี่ยวข้องกับวิชาชีพทั้งสิ้น ซึ่งครูสังคมศึกษา สามารถนำความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษ มาพัฒนางานในวิชาชีพของตนเองเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และยังพบว่าความต้องการเสริม สมรรถภาพที่สำคัญ ด้านความรู้ 2 ประเด็น คือ ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน และความรู้ภาษาอังกฤษพอที่จะใช้ติดต่อสื่อสารและค้นคว้าหาความรู้ เป็นความต้องการเสริมสมรรถภาพที่ ครูสังคมศึกษาเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพด้านนี้น้อย และครูสังคมศึกษาต้องการเสริมสมรรถภาพดังกล่าว มากด้วย (ดังตารางที่ 3)

ด้านคุณลักษณะ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเอง มีความต้องการในการเสริม สมรรถภาพมากทุกคุณลักษณะ และมีประเด็นที่น่าสนใจ 3 ประการ ในเรื่อง ความคิดริเริ่มสร้าง สรรค์ ซึ่งแสดงว่าครูสังคมศึกษามีความเห็นว่าปัจจุบันข้อมูลข่าวสารมีมากขึ้น การผูกขาดของข่าวสารจะ น้อยลงความหลากหลายของบุคคลจะมากขึ้น ความคิดแบบซ้ำซ้อนจะมีมากขึ้น ความคิดใหม่ ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์จะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญซึ่งสอดคล้องกับ ประาอบ คุปรัตน์ (2536) ที่กล่าวไว้ว่า “คุณลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ในสังคมศตวรรษที่ 21 คือ ต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์...มีความ คิดอิสระรับฟังแล้วรู้จักถกถียงและตรวจสอบข้อมูลความรู้เหล่านั้น” และดวงกมล สินเพ็ง (2540) ที่กล่าวไว้ว่า “ครูสังคมศึกษาต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้รอบรู้” เป็นผู้ใฝ่รู้ศึกษาด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ อมรวิชัย นาคทรรพ (2540) กล่าวไว้ว่า “การศึกษายุคใหม่จะต้อง กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตยุคใหม่ โลกปัจจุบันความรู้ใหม่ ๆ แรกฉานไปอย่างรวดเร็ว คนพึงเรียนรู้ จากทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว และต้องมีความกระตือรือร้นที่จะชวนหาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางาน และคุณภาพชีวิตของตนเองให้สามารถดำรงตนอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงไม่จบสิ้นนี้ได้ สอดคล้องกับ

ประกอบ คูบริตัน (2536) กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ " ต้องเป็น คนสนใจใฝ่รู้...จะสร้างคนที่สนใจใฝ่รู้ " และต้องรู้จักเลือกเรียนรู้อย่างดี นั้นหมายความว่าต้องรู้ด้วยว่าจะ ต้องรู้อะไรและการหาข้อมูลต้องถูกต้องรวดเร็วตรวจสอบสิ่งเหล่านั้นได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาให้ ความสำคัญต่อการใฝ่รู้ เพราะสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีเนื้อหากว้างขวางหลากหลายเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีความใฝ่รู้ข้อมูลต่าง ๆ จะทำให้วิชาชีพมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น โลกทัศน์และ วิสัยทัศน์กว้างไกล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญการเป็นผู้มีโลกทัศน์และ วิสัยทัศน์กว้างไกลว่ามีความสำคัญ เพราะการตัดสินใจของคนในสังคมปัจจุบัน ต้องใช้ฐานแห่งข้อมูลและ เหตุผลเป็นสำคัญ คนที่มีโลกทัศน์และวิสัยทัศน์กว้างไกล จะเป็นคนที่เปิดกว้างในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ นาดยา ปิลันธนานนท์ (มปป.) เขียนไว้ในเอกสารประกอบการ สัมมนาเรื่อง " สังคมศึกษาในยุคข้อมูลข่าวสาร " มีใจความว่า " ...ครูสังคมศึกษาจำเป็นต้องมีพู่ตาทั่วโลก มีทัศนมุมมองที่หลากหลาย "

ดังนั้นคุณลักษณะที่ครูสังคมศึกษาต้องการเสริมสมรรถภาพ ไม่ว่าจะเป็นการมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ เป็นผู้ใฝ่รู้ศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีโลกทัศน์และวิสัยทัศน์กว้างไกลล้วนเป็น สมรรถภาพที่ครูสังคมศึกษาต้องการนำมาพัฒนาคุณลักษณะของตนเอง ให้เหมาะสมกับการเป็นบุคคลใน สมัยศตวรรษที่ 21 และเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ที่จะต้องนำมา พัฒนาตนเองเพื่อเกิดประสิทธิภาพแก่วิชาชีพของตนเองอีกด้วย

ด้านทักษะการปฏิบัติ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเอง มีความต้องการในการเสริม สมรรถภาพ และมีประเด็นที่น่าสนใจ 3 ประการ ในเรื่อง ความสามารถในการจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จะเห็นได้ว่าครูสังคมศึกษาเห็นถึงความสำคัญที่จะนำวิธีการจัดการเรียนรู้ สมัยใหม่มาพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์ (2540) กล่าวไว้ว่า " ...การเรียนการสอนต้องเปลี่ยนไป ให้เด็กเป็นตัวตั้ง เป็นศูนย์กลาง ดูตามความถนัด ความสนใจของเขา " และความคิดเห็นของ อมรวิทย์ นาคทรรพ (2540) ที่กล่าว ว่า " ...การเรียนรู้ต้องเน้นการฝึกปฏิบัติจริง ในวิชาที่เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนการสอนต้องให้เด็กเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้... " ความสามารถนำ คอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาตระหนักว่า ในยุคข้อมูลข่าวสาร ความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ มีมากมายและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จะเป็น เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างดียิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นาดยา ปิลันธนานนท์ (มปป.) กล่าวว่า " ...คอมพิวเตอร์จะช่วยเปลี่ยนบทบาทของครูจากศูนย์กลางแห่งความรู้มาเป็นผู้จัดการให้ นักเรียนได้ใช้สติปัญญา ใช้ความคิดให้เกิดความรู้ด้วยตัวของเขาเอง " ความสามารถในการใช้เครือข่าย

บริการข้อมูลทาง Internet ได้ จนเห็นได้ว่าครูสังคมศึกษาตระหนักถึงบทบาทของการเป็นครูยุคใหม่ ต้องเป็นนักเทคโนโลยี มีทักษะและวิธีการในการหาความรู้ต่าง ๆ และการเข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่ ๆ ในปัจจุบันได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นต้องอาศัยเทคโนโลยีทั้งสิ้น ดังแนวคิดของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2538) ซึ่งเสนอไว้ว่า “การใช้บริการข้อมูลทาง Internet โดยคอมพิวเตอร์จะเป็นการปลูกฝังให้ปรับตัวในสังคมสารสนเทศ และสังคมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีเหล่านี้จะช่วยในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ต่าง ๆ ...”

จากทั้ง 3 ประเด็น ดังกล่าวที่ครูสังคมศึกษาต้องการเสริมสมรรถภาพ ด้านทักษะการปฏิบัติ ได้แก่ ความสามารถในการจัดกิจกรรมในการเรียนรู้โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ความสามารถในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน และความสามารถในการใช้เครือข่ายบริการข้อมูลทาง Internet ได้ ซึ่งทักษะการปฏิบัติดังกล่าว เป็นความสามารถที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบว่า ครูสังคมศึกษาเห็นว่า ตนเองมีสมรรถภาพดังกล่าวน้อย และมีความต้องการเสริมสมรรถภาพมาก (ดังตารางที่ 5) และนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับข้อค้นพบ ด้านความรู้ พบว่าครูสังคมศึกษา มีสมรรถภาพด้านความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษน้อย และมีความต้องการเสริมสมรรถภาพมาก ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สมรรถภาพและความต้องการในการเสริมสมรรถภาพด้านความรู้ และทักษะการปฏิบัติของครูสังคมศึกษาสอดคล้องกัน

3. ความต้องการในการเสริมสมรรถภาพ ของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน ผู้วิจัยอภิปรายเป็นด้าน ๆ ดังนี้

ด้านความรู้ ครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีความต้องการเสริมสมรรถภาพมากทุกประการ และมีประเด็นที่น่าสนใจที่ครูสังคมศึกษา แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกัน ในด้านความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ความรู้ในการผลิตนวัตกรรมการสอนได้เหมาะสมกับบทเรียน ความรู้ภาษาอังกฤษพอที่จะใช้ติดต่อสื่อสารและค้นคว้าหาความรู้ ความเข้าใจในการนำเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการสอนสังคมศึกษา แสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาไม่ว่าจะมีประสบการณ์ทางการสอนต่างกันอย่างไร ล้วนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีความต้องการปรับปรุงพัฒนาตนเองด้านความรู้ในเชิงวิชาการ และวิชาชีพให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

ด้านคุณลักษณะ ครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการสอน ต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีความต้องการเสริมสมรรถภาพมากทุกคุณลักษณะ และประเด็นที่น่าสนใจที่ ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือในด้านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้ใฝ่รู้ศึกษา

ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และกล้าแสดงออกด้านสิทธิมนุษยชน แสดงให้เห็นว่าครูสังคมนศึกษา ให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาคุณลักษณะเกี่ยวกับตนเอง อันเป็นคุณลักษณะของบุคคลในยุคใหม่ และที่เหมือนกันก็คือ ครูสังคมนศึกษาทุกกลุ่มต่างก็ได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่เป็นกระแสสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ข่าวสารข้อมูล และการเรียนรู้เหมือนกัน

ด้านทักษะการปฏิบัติ ครูสังคมนศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าตนเอง มีความต้องการในการเสริมสมรรถภาพทุกทักษะ และมีประเด็นที่น่าสนใจ ที่ครูสังคมนศึกษาแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกัน ในด้านความสามารถนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน ความสามารถในการอ่าน เขียน พูดภาษาอังกฤษได้ในฐานะที่เป็นภาษาสากล ความสามารถในการใช้เครือข่ายบริการข้อมูลทาง Internet ได้ แสดงให้เห็นว่าครูสังคมนศึกษาแม้จะมีประสบการณ์ทางการสอน ต่างกันก็ตาม แต่ให้ความสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาความรู้ในเชิงวิชาการของตนเองให้ทันสมัย เพื่อนำไปพัฒนาทักษะทางวิชาชีพเหมือนกัน และความต้องการเสริมทักษะด้านการปฏิบัติดังกล่าวสอดคล้องกับ ความต้องการเสริมสมรรถภาพด้านความรู้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. สำหรับครูสังคมนศึกษา

- 1.1. ควรเสริมสมรรถภาพด้านความรู้ และทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ และด้านความรู้ในการผลิตนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ ให้อยู่ในระดับที่สามารถนำไปใช้แสวงหาความรู้ และนำไปจัดการเรียนการสอนได้
- 1.2. ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ใฝ่รู้รักการแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาคุณลักษณะให้เหมาะสมกับงานในวิชาชีพ
- 1.3. ควรเข้าร่วมอบรมหรือประชุมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้นำความรู้มาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. สำหรับสถาบันผลิตครูและหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ

- 2.1. ควรจัดทำหลักสูตรกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นวิชาบังคับ เพื่อเตรียมครูสังคมนศึกษาที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.2. ควรจัดโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ครูสังคมนศึกษาทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

2.3. ควรมีการติดตามประเมินผล สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาเป็น
แนวทางพัฒนาครูและเสริมสมรรถภาพครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตามความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ในแต่ละเขต
การศึกษา หรือระดับประเทศ
2. ควรมีการศึกษาในรูปของการวิเคราะห์ และติดตามผลของการเสริมสมรรถภาพ ของครู
สังคมศึกษาว่า ได้ผลเพียงใด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย